קשיין אהדדי? אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא קשיא כאן בדלות כאן בדלי דלות ור"ש סבר לה כר"ע בחדא ופליג עליה בחדא: סבר לה כר"ע בדלי דלות דפטור, ופליג עליה בדלות: אלא שאין כ"ג חייב, כו': אמר חזקיה מ"ט דר"ש? דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל מי שקרבנו שוה לקהל יצא זה שאין קרבנו שוה לקהל, א"כ נשיא נמי אין קרבנו שוה לקהל? שוה בכפרה דיוה"כ, א"כ כהנים נמי לא שוו לקהל בכפרה דיוה"כ? כהנים שוו לקהל בשאר מצות דשנה כולה משיח נמי הא שוה בשאר מצות דשנה? אלא אמר רבא אימא הכי מי שחטאתו שוה ליחידים ומאי ניהו קהל: ר"א אומר הנשיא מביא שעיר וכו': א"ר יוחנן לא אמר ר' אליעזר אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר כרת בו כבקבועה, אמר רב פפא ה"נ מסתברא דאי ס"ד ר"א על כולהון קאמר מכדי שעיר נשיא ופר משיח במקום יחיד לחטאת קאי ניתני נמי משיח מביא פר בשמיעת קול ובטוי שפתים אלא מדלא קתני משיח, ש"מ אטומאת מקדש וקדשיו קאי דמשיח פטור, א"ל רב הונא בריה דרב נתן לר"פ ממאי, דלמא ר"א אכולהון קאי ובמשיח סבר לה כר"ע דאמר משיח פטור בכולן א"ל ור"ע מי פטר ליה מפר? ותו לא מידי, א"ר יוחנן מודה ר"א שאין מביא ב) אשם, תני תנא קמיה דרב ששת אשם תלוי בא על טומאת מקדש וקדשיו א"ל דאמר לך מני ר"א היא דאמר הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה מייתי נשיא שעיר עליה, והא"ר יוחנן מודה ר' אליעזר שאין מביא אשם תלוי! קשיא:

הדרן עלך הורה כהן משיח

כהן משיח שחטא ואח"כ עבר ממשיחותו וכן נשיא שחטא ואחר כך עבר מגדולתו: כהן משיח מביא פר, והנשיא מביא שעיר, משיח שעבר ממשיחותו ואחר כך חטא וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא כהן משיח מביא פר והנשיא כהדיוט: **גמ'** השתא יש לומר עבר ממשיחותו ואח"כ

קשיין אהדדי. דקתני אלא שאין משיח [חייב] אטומאת מקדש וקדשיו הא בשמיעת קול ובטוי שפתים חייב: בדלי דלות. משיח פטור מכולהו כדכתיב זה קרבן אהרן דאין אחרת באה לו חובה והאי דקאמר דמשיח חייב בשמיעת קול ובטוי שפתים כגון בדלות בתורין ובני יונה שעדיין לא בא לדלי דלות: דר"ש סבר לה כר"ע בחדא. דפטר ליה למשיח מדלי דלות מזה קרבן אהרן ובניו: ופליג עליה בחדא. בדלות דאילו ר"ע פטר ליה נמי בדלות דקאמר שאין מתכפר בעשירית האיפה אין מתכפר בכולן ולר"ש בדלי דלות הוא דאין מתכפר הא בדלות ועשירות מתכפר: מ"ט דר' שמעון. דאמר ולא משיח אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו: דכתיב. בטומאת מקדש וקדשיו ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל: מי שקרבנו שוה לקהל. דמתכפר בשל קהל הוא דחייב בטומאת מקדש וקדשיו: יצא. משיח שאין קרבנו שוה דאין מתכפר בשל קהל בכפרת יוה"כ דהוא מתכפר בפר והם בשעיר: א"כ נשיא נמי אין קרבנו שוה לקהל. דהוא מביא שעיר, והם מתכפרין בפר בשאר ימות השנה, ואמאי קתני המשיח לחודיה פטור בטומאת מקדש וקדשיו ולא נשיא ויחיד: ומשני הא לאו מילתא היא משום דהא שוה לקהל בכפרת יוה"כ: אי הכי כהנים נמי הא לא שוו לקהל בכפרה דיוה"כ. דמתכפרין בפרו של אהרן וליפטרו בטומאת מקדש וקדשיו: הא לא קשיא משום דכהנים שוו לקהל בשאר מצות דשנה כולה. דמתכפרי עם הצבור בפר הבא על כל המצות הלכך חייבין בטומאת מקדש וקדשיו: כהן משיח נמי הא שוה לקהל בשאר מצות. דכל השנה כולה דכי הורה עם הצבור מתכפר עם הצבור וליחייב בטומאת מקדש וקדשיו: אלא אמר רבא אימא הכי. מתוך הקהל מי שחטאו שוה ליחידים דמחייבי בשגגת מעשה כיחידים דיחידים שחטאו בשגגת מעשה מייתי כל חד וחד ומאן יחידים קהל דכי חטאו קהל בשגגת מעשה לחודיה בלא העלם דבר מייתו כל חד קרבן דאותן השוה ליחידים בדבר זה הוא דמחייבי בטומאת מקדש וקדשיו יצא משיח שאין חטאו שוה ליחיד דכי חטא בשגגת מעשה בלא העלם דבר פטור לגמרי כדאמרינן לקמן בפרק בתרא (דף יא.) מע"ה פרט למשיח דאין מביא בשגגת מעשה והיינו דאמרינן לעיל (דף ז:) יצא משיח שאין חטאו בשגגה וכיון דאין חטאו שוה ליחיד לפיכך פטור בטומאת מקדש וקדשיו: א"ר יוחנן לא א"ר אליעזר. דנשיא מביא שעיר בידיעה במקום עולה ויורד: אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה. כלומר כבחטאת קבועה דקסבר ר"א דכי היכי דבמקום שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת דהיינו במקום חטאת קבועה נשיא מביא שעיר ה"נ היכא דחייב לה על זדונו כרת ועל שגגתו עולה ויורד מביא שעיר הואיל ודמי לחטאת קבועה לענין כרת אבל בשמיעת קול ובטוי שפתים דאין חייבין על זדונו כרת דלא דמי לחטאת קבועה לא בזדון ולא בשוגג מודה ר' אליעזר דנשיא אין מביא שעיר אלא קרבן עולה ויורד כהדיוט: אמר רב פפא הכי נמי מסתברא דאי ס"ד רבי אליעזר דאמר נשיא מביא שעיר אכולהו שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו: מכדי שעיר. דנשיא במקום חטאת קבועה דיחיד קאי והוא הדין לפר כהן משיח דבמקום חטאת קבועה דיחיד קאי וכדתנא כל מצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת [דהיינו חטאת קבועה]: יחיד מביא כשבה או שעירה, ונשיא מביא שעיר, ומשיח פר, וכיון דשעיר דנשיא ופר כהן משיח במקום חטאת קבועה דיחיד קיימי, אי אמרת אכולהו קאמר ר"א דנשיא מביא שעיר אע"ג דלית בהו כרת כבקבועה: ליתני נמי משיח מביא פר בשמיעת קול ובטוי שפתים. כי דיניה אע"ג דלית בהו כרת כבקבועה: אלא לאו. מדלא קתני הכי ש"מ דאטומאת מקדש וקדשיו קא"ר אליעזר דנשיא מביא ג) שעירה הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה, והאי דלא קתני ומשיח מביא פר בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה משום דמשיח פטור לגמרי בטומאת מקדש וקדשיו דסבר לה כר"ש דפטר: א"ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא וממאי דלמא ר"א אכולהו קאי. דנשיא מביא שעיר אפי' שלא במקום כרת והאי דלא קתני נמי משיח מביא פר בטומאת מקדש וקדשיו ובשמיעת קול ובטוי שפתים משום דבמשיח סבר לה כר"ע דאמר משיח פטור מכולן משמיעת קול ובטוי שפתים ולעולם אכולהו קאי ר"א דנשיא מביא שעיר: א"ל ר"ע מי פטר נמי למשיח מפר ד) (דלמא) כי קא"ר עקיבא משיח פטור מכולן מטומאת מקדש וקדשיו ושמיעת קול ובטוי שפתים כגון להביא קרבן עולה ויורד אבל להביא פר מחייב וכיון דמחייב בפר א"כ ליתני נמי ר"א משיח מביא פר בשמיעת קול ובטוי שפתים אלא מדלא קתני הכי ש"מ דאטומאת מקדש וקדשיו קתני רבי אליעזר דנשיא מביא שעיר הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה והא דלא קתני ומשיח מביא פר בטומאת מקדש וקדשיו משום דסבר לה כר"ש דאמר דאין כהן משיח חייב בטומאת מקדש וקדשיו: ותו לא מידי. ותו ליכא למיקשי ולא מידי: א"ר יוחנן. אע"ג דקאמר ר"א הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה דנשיא מביא שעיר כבחטאת קבועה מודה ר"א לענין אשם תלוי דלאו דיניה כבחטאת קבועה דכי היכי דאמר לעיל אין יחיד מביא אשם תלוי אלא על ספק קבועה ה"נ אין מביא אשם תלוי על ספק טומאת מקדש וקדשיו שאע"פ שנא' בו כרת כבקבועה הואיל ואינה ממש חטאת קבועה אין מביא אשם תלוי: תני תנא קמיה דרב ששת אשם תלוי בא על ספק טומאת מקדש וקדשיו. הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה: א"ל דאמר לך מני ר"א היא דאמר נשיא מביא שעיר הואיל ונאמר בו כרת כבקבועה וקאמ' דה"ה לענין אשם תלוי: ומי מצית אמרת הכי והא א"ר יוחנן מודה ר"א שאין מביא אשם תלוי: קשיא. דמתני' דידך לא מיתוקמא דלא כחד:

הדרן עלך הורה כהן משיח

השתא יש לומר עבר ממשיחותו ואחר כך חטא מביא פר, חטא ואחר כך עבר ממשיחותו מיבעיא? נשיא איצטריכא ליה סלקא דעתך הואיל ועבר מנשיאותו ואחר כך חטא הוי כהדיוט, חטא ואחר כך עבר מנשיאותו נמי ליהוי כהדיוט קמ"ל לישנא אחרינא צריכא למימר דחטא ואחר כך עבר ממשיחותו דמביא פר הא כיון דתנא ליה עבר ממשיחותו דמביא פר כל שכן חטא ואחר כך עבר ממשיחותו דמביא פר הא לא קשיא משום דקתני גבי נשיא כי עבר מגדולתו ואחר כך חטא כי הדיוט מייתי סלקא דעתך אמינא כי חטא ואחר כך עבר נייתי נמי כי הדיוט הלכך תנא גבי נשיא שחטא ואחר כך עבר דמייתי כי נשיא ואיידי דתנא גבי נשיא חטא ואחר כך עבר תנא נמי גבי משיח

מסורת הש"ס

א) [סוכה לו: וכם נסמן]: ב) צ"ל אשם תלוי: ג) צ"ל שעיר: ד) כ"ש מ"ז:

◆

תוספות הרא"ש

א) פי' שאין משיח חייב על טו"מ וקדשיו דברי רש"י ז"ל: מי שקרבנו שוה לקהל. שמתכפר עם הקהל בטו"מ וקדשיו. כדאיתא בפ"ק דשבועות. והוא מתכפר בפר: נשיא נמי הא לא שוה לקהל. פרש"י ז"ל שהוא מביא שעיר והם מתכפרים בפר. ולא נהירא להרמ"ה ז"ל דהא דאפקי' רחמנא לנשיא לידון בשעיר מכלל יחידים הוא דאפקי' דלא לייתי כשבה או שעירה בשגגת מעשה גרידתא. אבל מכלל צבור שחטאו בהעלם דבר לא אפקי' דמתכפר עם הצבור בפר. (והנשיא) [ופי' נשיא] נמי הא לא שוה לקהל (דהיינו מעשה) [דהיינו] מייתי] כשבה או שעירה בשגגת מעשה (ולאי) [והיינו] מייתי שעיר בשאר מצות: בשעיר דיוה"כ שוה מינו דמתכפר עם הקהל בטו"מ וקדשיו בשעיר: שאר כהנים נמי (הלא היא) [הא לא] שוו לקהל (שהרי מתכפרים עם כה"ג) ביוה"כ בשעיר [שהרי מתכפרים עם כה"ג] (כמו): בשאר מצות בשאר ימות השנה שמתכפרים עם הצבור בפר. א"נ שוה לקהל להתכפר בכשבה או שעירה בשגגת מעשה אבל משיח פטור כדאמריק לקמן: משיח נמי הא שוה לקהל בשאר מצות כל ימות השנה דכי חטא עם הצבור מתכפר עם הצבור. ואית ספרים דגרסי משיח נמי הא שוה (בשעירים) [בשעירים] דכי חטא בעבודת כוכבים בשגגת מעשה שוה לצבור להביא שעירים: אמר ר' יוחנן לא אמר ר"א דנשיא מביא שעיר במקום שיחיד מביא קרבן עולה ויורד. אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ואמר בהן כרת נידון כקבועה. כלומר כשאר דברים שיחיד מביא עליהם חטאת קבועה דהיינו דבר שזדונו כרת ומביא עליהם יחיד חטאת קבועה כשבה או שעירה ונשיא מביא שעיר. הה"נ טומאת מקדש וקדשיו שיחיד בעולה ויורד נשיא מביא שעיר הואיל וחייב על זדונו כרת כקבועה. לפי שהכרת הוא עיקר חיוב של חטאת קבועה כדילפי' מעלים עליה (אומר תורה) [או מתורה] אחת יהיה לכם. וכשיצא נשיא מכלל יחיד לדונו בשעיר בכל דבר שזדונו כרת כדין שאר חייבי חטאות. וכשיצא טומאת מקדש וקדשיו לידון בעולה ויורד ביחיד יצאת ולא בנשיא. שהרי יצא נשיא מכלל יחיד לגמרי במקום שזדונו כרת לידון בעצמו בשעיר: א"ל רב (כהנא) [הונא] בריה דרב נתן לרב פפא ממאי דלמא ר"א אכולהו קאי: רב הונא אותביה לרב פפא דקאמר ה"נ מסתברא ובעי לאוכוחי לקיים דברי ר"י דלא אמר ר"א אלא בטו"מ וקדשיו ור"א סבר כר"ש דקאמר משיח פטור על טו"מ וקדשיו. וא"ל רב הונא דאין לו כח לאוכיח זו דמאי למימר דר"א כר"ע ס"ל דאמר משיח פטור מכולן. (וקשי') [וגירס"י] א"ל ר"ע מי פטר ליה מפר דלמא כי מפטר ליה ר"ע מעולה ויורד אבל פר מייתי הלכך אי כר"ע ס"ל ליתני משיח מביא פר. אלא ודאי לא אמר ר"א אלא בטומאת מקדש וקדשיו. ובמשיח סבר לה כר"ש ולא נהירא גירסא זו ולא נמצאת בספרי ספרד. ואיך יתכן שיאמר רב פפא דלמא לא פטר ר"ע אלא מעולה ויורד אבל פר מייתי [ולכן אמרי] ה"נ מסתברא. כי הבא להביא ראיה לקיים דברי תנא או אמורא צריך להביא ראיה מפורשת שלא יוכל אדם לסותרה והבא לסותרה יכול לומר דלמא לא אמר פלוני כך אלא כך ואין לך ראיה ברורה מכאן. אבל לא יתכן כלל שאדם מביא ראיה מדלמא. ועוד דהאי דלמא לא מסתבר כלל. דמשיח בפר אוקמ' לצבור בפר מלחמה טעם. וכי היכי דלצבור לא מייתו פר בהשמעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו. ה"נ משיח לא מייתי עליה. ותו לא מידי: א"ר יוחנן מודה ר"א שאינו מביא אשם תלוי ואע"ג דאמר ר"א דנשיא מביא חטאת קבועה על טומאת מקדש וקדשיו מודה הוא שאין הנשיא מביא על ספק אשם תלוי על עשה ולא תעשה שבמקדש. ואע"ג דלא אימעיט טומאת מקדש וקדשיו מדין אשם תלוי אלא מדלא הויין חטאת קבועה כדאמריק לעיל בפרקין. ונשיא מביא חטאת קבועה. אפ"ה אין מביאין. דאשם תלוי בפסח לכל ישראל נאמרה. וכמו שאר הצבור אין מביאין אשם תלוי על טומאת מקדש וקדשיו. כך נשיא אינו מביא. ולא [illegible]

הדרן עלך הורה כהן משיח

מתני' כהן משיח [illegible]

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פט"ו מהל' שגגות הלכה ז. סמג עשין ריז:
ב ב מיי' שם הלכה ט סמג שם:
ג ג מיי' שם הל' ז:
ד ד מיי' שם הלכה ט:

◆

רבינו חננאל

לאשמת העם הרי משיח כצבור: ולא בעבודת כוכבים. פירוש א) ב"ד עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת. מנ"ל דתנו רבנן בספרי לפי שיצאת עבודת כוכבים לידון בעצמה. יכול יהו חייבין על העלם מצות כולה נאמר כאן אם מעיני העדה ונאמר להלן ונעלם דבר מעיני מה להלן בב"ד אף כאן בב"ד מה להלן דבר ולא כל הגוף אף כאן דבר ולא כל הגוף: מתני' אין חייבין. פירוש ב"ד אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה: מנא הני מילי דאין ב"ד חייבין [בלא העלם דבר] דת"ר בספרא ישנו. יכול יהו חייבין על שגגת המעשה ת"ל ישנו ונעלם שאין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה. וכן המשיח לאשמת העם כתיב. הרי משיח כצבור: ולא בעבודת כוכבים. כדתניא בספרי לפי שיצאת עבודת כוכבים לידון בעצמה. יכול יהו חייבין על שגגת המעשה שלה. נאמר כאן מעיני ונאמר וכו': אתאן לאוקמא למתניתין מדלא קתני משיח בעבודת כוכבים לענין שגגת מעשה כרבי ולא רבנן. דתניא בתוספתא משיח בעבוד' כוכבים רבי אומר בשגגת המעשה. פירוש בלא העלם דבר. וחכ"א בהעלם דבר ושוין שבשעירה כיחיד ושוין שאין מביא אשם תלוי: ודחי' ותסברא זדונו כרת ושגגתו חטאת מי קתני וכן המשיח והא קימא לן לקמן דאין חייבין בעבודת כוכבים אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. אלא תנא ליה בהא. פירוש גבי שאר מצות וה"ה בעבודת כוכבים הכא נמי תנא ליה גבי מצות וה"ה לעבודת כוכבים. ולעולם רבנן היא: מ"ט דרבי אמר קרא התם בפרשה שלח לך וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה נפש זה נשיא ב) שוגגת זה משיח בחטאה בשגגה רבי סבר הכי קאמר רחמנא מי שחטאו בשגגת מעשה לחודה בשאר מצות יביא בעבודת כוכבים על שגגת מעשה לחודה. יצא משיח שחטאו בשאר מצות בהעלם דבר ושגגת מעשה. ושוין שבשעירה כיחיד. כראמרן פירוש שוגגת זה משיח. ס"א מנא לן דכתיב ואם נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח בכלל נפש אחת הם: (שייך לדף ח) ושוין שאין משיח מביא אשם תלוי דכתיב ביה על שגגתו אשר שגג. מי שחטאו בשגגת מעשה לחודה מייתי אשם תלוי. יצא משיח שחטאו בשגגת מעשה עם העלם דבר. אתמהי' משיח ג) חטאו בשגגה הוא. פי' בעבודת כוכבים לרבי אלא אימא מי שכל חטאו בשגגת מעשה לחודה. יצא משיח דבעי בשאר מצות העלם דבר. אקשינן מכדי כל חטאו בשגגה כתיב. ופרקינן אין דא"כ נכתוב על שגגתו לחודה. אשר שגג למה לי. אלא הכי קאמר מי שכל חטאו בשגגה יצא זה שאין כל חטאו בשגגה: דאין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת וכן המשיח. ולא בעבודת כוכבים אלא על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת: מנא הני מילי דתנו רבנן רבי אומר נאמר כאן ונודעה החטאה אשר חטאו עליה. ונאמר להלן לצרור לגלות ערותה עליה מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כאן כן וכן המשיח דכתיב לאשמת העם הרי משיח כצבור יחיד ונשיא אתי' מצות. פירוש כתיב בצבור ועשו אחת מכל מצות ה' ובנשיא כתיב ועשה אחת מכל מצות ה' וביחיד כתיב בעשייתה אחת ממצות ה'. ובעבודת כוכבים אתיא מעיני מעיני יחיד ונשיא ומשיח. אמר קרא ואם נפש אחת אחת הן וילמוד תחתון מעליון: אקשינן. ורבנן דמפקי האי עליה דאתות אשה לדרשא אחרינא בתחלת הכרת יבמות מנא להו דאין חייבין אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת וכיון נפקא להו מדמקרי. ס"א מדמתני ליה רבי יהושע בן לוי לבריה. תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את וגו' מפורש בתחלת פרק חלק דהאי מגדף עובד עבודת כוכבים הוא. ותניא בספרי דרבי ישמעאל אומר בעבודת כוכבים הכתוב מדבר שנאמר כי דבר ה' בזה דבור ראשון שנאמר למשה מפי הקב"ה אנכי ה' אלהיך ולא יהיה לך. הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים דבר שחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת והכי תניא בספרא אשר לא תעשינה יכול דברים שחייבין על זדונם כרת ודברים שאין [חייבין] על זדונם כרת. ת"ל תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה. הרי כל העושה בשגגה כעבודת כוכבים. מה עבודת כוכבים מיוחדת מעשה שחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אף כל מעשה שחייבין על זדונם כרת ועל שגגתן חטאת. אשכחן

(א) צ"ל פירוש ולא כנוסחא ב"ד בע"ז. ב) כ"ה ג"כ בתוספות הרא"ש. ג) גי' אחרת לרבינו כאן בגמ' וכ"ה גירש"י.